

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ (ΝΟΜ 213)

Εαρινό Εξάμηνο 2013-2014

ΛΑΡΗΣ ΒΡΑΧΙΜΗΣ - Δικηγόρος /
Ειδικός Συνεργάτης

ΟΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΔΙΚΑΙΟΥ

Το δόγμα της ενότητας του προσώπου

- Παραδοσιακά, με βάση το κοινοδίκαιο, η κύρια συνέπεια του γάμου ήταν το δόγμα της συνένωσης του προσώπου των συζύγων:
  - «By marriage, the husband and wife are one person in law; that is, the very being or legal existence of the woman is suspended during the marriage, or at least it is incorporated and consolidated into that of the husband ...» **Blackstone**, Commentaries on the Laws of England (1765) Vol.1, p.430
- Ο Lord Denning περιέγραψε το δόγμα ως εξής:
  - «... the law regarded the husband and wife as one and the husband as that one»

- Παραδείγματα της εφαρμογής του δόγματος:
  - Δεν επιτρεπόταν στο κοινοδίκαιο ο ένας σύζυγος να ενάγει τον άλλο
  - Σε περίπτωση που ένας από τους συζύγους διέπραττε κάποιο αστικό αδίκημα ήταν θύμα τέτοιου αδικήματος, ο άλλος σύζυγος συνενωνόταν ως ενάγοντας ή συνεναγόμενος
  - Η σύζυγος αποκτούσε τη διαμονή (domicile) του συζύγου στο γάμο, όχι όμως την υπηκοότητα του
- Όμως ούτε ο εκκλησιαστικός νόμος ούτε το δίκαιο της επιείκειας αποδεχόταν την αρχή ούτε και η αρχή εφαρμοζόταν με συνέπεια στο νόμο

- Σταδιακά το δόγμα εξασθένησε και φαίνεται τελικά να εγκαταλείφτηκε τελείως με την απόφαση στην υπόθεση **Midland Bank Trust Co Ltd v Green** (No.3) [1982] Ch 529 όπου δυο σύζυγοι είχαν κατηγορηθεί για συνωμοσία και ως υπεράσπιση πρόβαλαν τη θέση ότι εφόσον στο νόμο ήταν ένα άτομο δεν μπορούσαν να συνωμοτήσουν ο ένας με τον άλλο.
- Πρωτόδικα ο Oliver J ανέφερε:

«Unless I am compelled by authority to do so – and I do not conceive that I am – I decline to apply, as a policy of law, a medieval axiom which was never wholly accurate and which appears to me now to be as ill-adapted to the society in which we live as it is repugnant to common sense.»
- Ο Sir George Baker P στην απόφαση που εξέδωσε στο εφετείο ανέφερε ότι η αποδοχή της αρχής ότι δυο σύζυγοι δεν μπορούν να είναι ένοχοι συνωμοσίας:
  - «... would ... be akin to basing a judgment on the proposition that the Earth is flat, because many believed that centuries ago. We now know that Earth is not flat. We now know that husband and wife in the eyes of the law and in fact are equal.»

- Μπορούμε όμως ακόμα να δούμε απομεινάρια το δόγματος σε ορισμένες διατάξεις του δικαίου. Για παράδειγμα το άρθρο 2(7)(α) του Συντάγματος προβλέπει ότι:

«2(7)(α) Η ύπανδρος γυνή ανήκει εις την κοινότητα του συζύγου αυτής.»

Η έννοια του consortium (συμβίωσης των συζύγων)

- Η έννοια περιγράφεται από τον Munby J στην υπόθεση **Sheffield CC v E and S** [2004] EWHC 2808 (Fam), στη σ.729 ως:
«the sharing of a common home and a common domestic life, and the right to enjoy each other's society, comfort and assistance.»
- Μέχρι και τον 18^ο-19^ο αιώνα ο σύζυγος μπορούσε με τη βία να επιβάλει το δικαίωμα αυτό στη σύζυγο.
- Όμως στην υπόθεση **R v Jackson** [1891] 1 QB 671 όπου η σύζυγος είχε εγκαταλείψει το σύζυγο και εγκαταστάθηκε με συγγενείς, ο σύζυγος είχε διευθετήσει την απαγωγή της όταν έβγαινε από την εκκλησία και τη μεταφορά της στην κατοικία του από όπου της απαγόρευε να φύγει. Σε αίτηση για Habeus Corpus το εφετείο αποφάσισε ομόφωνα ότι δεν αποτελούσε υπεράσπιση το γεγονός ότι ο σύζυγος την κρατούσε υπό περιορισμό ασκώντας το δικαίωμα του στη συμβίωση.

- Ακολούθως στην υπόθεση **R v Reid** [1973] QB 299, το εφετείο αποφάσισε ότι ο σύζυγος που κλέβει, μεταφέρει ή κρύβει τη σύζυγο του ενάντια στη θέληση της διαπράττει το αδίκημα της απαγωγής. Όπως ανέφερε ο Cairns LJ:
«The notion that a husband can, without incurring punishment, treat his wife, whether she be a separated wife or otherwise, with any kind of hostile force is obsolete.»
- Στο βαθμό που υφίσταται το δικαίωμα αυτό θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι ανήκει και στους δυο συζύγους, όχι μόνο στον σύζυγο.
  - «... a husband has a right to the consortium of his wife, and the wife to the consortium of her husband.» Scrutton LJ, **Place v Searle** [1932] 2 KB 497

- Το δόγμα δίνει το δικαίωμα στον σύζυγο να ενάγει για αποζημίωση οποιονδήποτε επεμβαίνει στο δικαίωμα αυτό, π.χ. πρόσωπο που παρακινεί τη σύζυγο να εγκαταλείψει το σύζυγο ή διαπράττει μοιχεία με τη σύζυγο.
- Επίσης ο σύζυγος που χάνει τις υπηρεσίες της συζύγου του λόγω αστικού αδικήματος (π.χ. τραυματισμού της από τροχαίο ατύχημα) που διαπράττεται εναντίον του έχει αγώγιμο δικαίωμα (**Christodoulou and another v Attorney General** (1972) 1 CLR 205 όπου επιδικάστηκαν στο σύζυγο £15 αποζημίωση λόγω μείωσης της ερωτικής επιθυμίας της συζύγου λόγω του ατυχήματος). Στην Αγγλία το αγώγιμο αυτό δικαίωμα είχε μέχρι το 1982 ουσιαστικά καταργηθεί.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Χρήση επωνύμου

- Στο κοινοδίκαιο κάποιος μπορεί να χρησιμοποιήσει όποιο επίθετο επιθυμεί νοουμένου ότι αυτό δεν χρησιμοποιείται με την πρόθεση διάπραξης απάτης.
- Στο κοινοδίκαιο μια γυναίκα μπορεί αν επιθυμεί να πάρει το επώνυμο του συζύγου της και να το διατηρήσει μετά το διαζύγιο. Ο σύζυγος δεν έχει ιδιοκτησιακό δικαίωμα στο όνομα του ώστε να μπορεί να απαγορεύσει στην πρώην σύζυγο του να συνεχίζει να χρησιμοποιεί το όνομα του. (**Cowley v Cowley** [1901] A.C. 450 όπου το House of Lords επικύρωσε την απόφαση του Δικαστηρίου με την οποία αρνήθηκε να απαγορεύσει στην τέως σύζυγο του Earl Cowley να χρησιμοποιεί τον τίτλο Countess Cowley και μετά που η ίδια ξαναπαντρεύτηκε.)
- Η χρήση ονόματος ρυθμίζεται στην Κύπρο από τον περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμο του 2002 (141(I)/2002) με τον οποίο η σύζυγος μπορεί μετά το γάμο να ζητήσει την αλλαγή του επιθέτου της σε αυτό του συζύγου της ή μπορεί απλά να υιοθετήσει το επώνυμο του συζύγου της διατηρώντας παράλληλα την παλιά της ταυτότητα με το πατρικό επίθετο. Μετά το διαζύγιο με βάση τις αρχές του κοινοδικαίου δεν έχει υποχρέωση να επαναφέρει το πατρικό της όνομα

Σεξουαλικές σχέσεις

- Η κοινά αποδεκτή διατύπωση του κοινοδικαίου ήταν η εξής:
«The husband cannot be guilty of rape committed by himself upon his lawful wife, for by their mutual matrimonial consent and contract the wife hath given up herself in this kind unto her husband which she cannot retract.» 1 Hale PC 626
- Στην Αγγλία η αρχή καταργήθηκε με την απόφαση του House of Lords στην υπόθεση **R v R** [1992] 1 AC 599 όπου επικυρώθηκε καταδίκη για βιασμό συζύγου από τον εν διαστάσει σύζυγο της όπου δέχτηκε ότι οι αρχές του κοινοδικαίου εξελίσσονται υπό το φως των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών αλλαγών και ότι η πιο πάνω αρχή ήταν πλέον απαράδεκτη.

- Στην Κύπρο το θέμα έχει ρυθμιστεί από το άρθρο 5 του περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμου του 2000. (119(I)/2000) που προβλέπει:

«5. Παρά τις διατάξεις οποιουδήποτε νόμου, τα αδικήματα του βιασμού ... και της απόπειρας βιασμού ... δύναται να θεωρηθεί ότι έχουν διαπραχθεί από σύζυγο εναντίον συζύγου, αν, με βάση τα γεγονότα της υπόθεσης, θα στοιχειοθετούνταν τα αδικήματα αυτά, σε περίπτωση που ο δράστης και το θύμα δεν ήταν συζευγμένοι ...»

(Η διάταξη είχε εισαχθεί για πρώτη φορά από τον περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος του 1994 (N.47(I)/1994))

- Η αρχή ότι οι σύζυγοι έχουν αμοιβαίο δικαίωμα σε σεξουαλικές σχέσεις θα πρέπει να θεωρηθεί ότι διατηρείται στο βαθμό που η άρνηση ενός συζύγου να έχει σεξουαλικές σχέσεις ή σεξουαλικές σχέσεις σε λογικά πλαίσια με τον άλλο σύζυγο θα πρέπει να θεωρείται γεγονός που μπορεί να οδηγήσει στον κλονισμό του γάμου.

Εμπιστευτικές πληροφορίες μεταξύ συζύγων (Marital Confidences)

- Οι εμπιστευτικές πληροφορίες που ανταλλάσσονται μεταξύ συζύγων είναι αντικείμενα ειδικής προστασίας, παλαιότερα ως «marital confidences» και τώρα με βάση την αρχή του «misuse of private information» («κατάχρηση ιδιωτικών πληροφοριών») η οποία καλύπτει και άλλες σχέσεις πέραν της σχέσης μεταξύ συζύγων

Μαρτυρία σε δικαστικές διαδικασίες

- Παλαιότερα ο ένας σύζυγος δεν ήταν εξαναγκάσιμος και σε πολλές περιπτώσεις ικανός μάρτυρας εναντίον του άλλου συζύγου
- Το ζήτημα σήμερα ρυθμίζεται από δυο νόμους:

Το άρθρο 14 του περί Αποδείξεως Νόμου (Κεφ.9) (όπως τροποποιήθηκε από το Ν. 14(Ι)/2009) που προβλέπει:

«14.-(1) Σε ποινική διαδικασία κατά οποιουδήποτε προσώπου, ο σύζυγος ή η σύζυγος αυτού, ανάλογα με την περίπτωση, είναι-

(α) ικανός, αλλά όχι εξαναγκάσιμος μάρτυρας κατηγορίας κατά του εν λόγω προσώπου, και

(β) ικανός και εξαναγκάσιμος μάρτυρας κατηγορίας κατά οποιουδήποτε άλλου προσώπου που κατηγορείται μαζί με αυτό ή μαζί με αυτή.

(2) Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν καθιστούν το σύζυγο εξαναγκάσιμο να αποκαλύψει ο,τιδήποτε κοινοποιήθηκε σε αυτόν από τη σύζυγο του κατά τη διάρκεια του γάμου ή τη σύζυγο εξαναγκάσιμο να αποκαλύψει, ο,τιδήποτε κοινοποιήθηκε σε αυτή από το σύζυγο της κατά τη διάρκεια του γάμου.»

- Άρα, με βάση το άρθρο 14 του περί Αποδείξεως Νόμου, ο ένας σύζυγος είναι ικανός μάρτυρας εναντίον του άλλου, δηλαδή μπορεί αν επιθυμεί να δώσει μαρτυρία εναντίον του, δεν είναι όμως εξαναγκάσιμος μάρτυρας, δεν μπορεί δηλαδή να υποχρεωθεί να δώσει τέτοια μαρτυρία αν δεν το επιθυμεί. Εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση που ο σύζυγος κατηγορείται για υπόθεση βίας στην οικογένεια εναντίον μέλους της οικογένειας όπου ο σύζυγος μπορεί να εξαναγκαστεί να καταθέσει με βάση το άρθρο 20 του περί Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος του 2000 (119(I)/2000) προβλέπει τα εξής:

«20. Παρά τις διατάξεις του άρθρου 14 του περί Απόδειξης Νόμου, σύζυγος κατηγορούμενου για αδίκημα βίας εντός της έννοιας του παρόντος Νόμου είναι ικανός μάρτυρας εάν είναι το θύμα βίας και είναι ικανός και εξαναγκάσιμος μάρτυρας εάν το θύμα βίας είναι άλλο μέλος της οικογένειας.»

Συμβάσεις

- Δύο σύζυγοι μπορούν να συμβληθούν μεταξύ τους όπως δυο ξένοι, όμως τα δικαστήρια συχνά θεωρούν ότι αναφορικά με ρυθμίσεις που γίνονται μεταξύ συζύγων ειδικά για την οργάνωση της καθημερινής τους ζωής δεν υπάρχει η πρόθεση δημιουργίας νομικής σχέσης (intention to enter into legal relations)
- Στην υπόθεση **Balfour v. Balfour** [1919] 2 KB 571, το Δικαστήριο θεώρησε ότι διευθέτηση με βάση την οποία ο σύζυγος που θα έφευγε στο εξωτερικό ανέλαβε να πληρώνει στη σύζυγο του £30 το μήνα υπό την προϋπόθεση ότι αυτή δεν θα διεκδικούσε περαιτέρω διατροφή δεν ήταν νομικά δεσμευτική αφού οι σύζυγοι δεν είχαν πρόθεση αυτή να έχει τον χαρακτήρα δεσμευτικής σύμβασης
- Σε γενικές γραμμές, θεωρείται ότι όταν δυο σύζυγοι συζούν και κάνουν διευθετήσεις μεταξύ τους, δεν έχουν πρόθεση δημιουργίας νομικών σχέσεων (**Gould v Gould** [1970] 1 QB 275). Τα πράγματα είναι διαφορετικά όταν οι σύζυγοι βρίσκονται σε διάσταση
- Οι σύζυγοι δεν μπορούν με συμφωνία να αποκλείσουν τη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου σε θέματα διατροφών και γονικής μέριμνας, όχι όμως σε ζητήματα περιουσιακών διαφορών (**Κοζάκη v Κοζάκη** (2002) 1 ΑΑΔ 1710)

Αστικά αδικήματα (torts)

- Το άρθρο 10 του περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου, Κεφ.148 προβλέπει:
  - «10.-(1) Τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου αυτού, καθένας από τους συζύγους θα έχει το ίδιο δικαίωμα να εγείρει αγωγή εναντίον του άλλου για αστικό αδίκημα, ωσάν να μην ήταν συζευγμένοι.
  - (2) Κανένας από τους συζύγους δεν ευθύνεται για αστικό αδίκημα που διαπράχτηκε σε οποιοδήποτε χρόνο από τον άλλο σύζυγο, παρά μόνο δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 11 [συναδικοπραγίσαντες] και 12 [ευθύνη για πράξεις τρίτων] του Νόμου αυτού.»
- Ως εκ τούτου, με βάση το άρθρο 10 δεν υπάρχουν περιορισμοί στο δικαίωμα ενός συζύγου να ενάγει τον άλλο για αστικό αδίκημα ούτε και μπορεί να θεωρηθεί ένας σύζυγος ένοχος αστικού αδικήματος που διαπράττεται από τον άλλο για το λόγο και μόνο ότι είναι σύζυγος.

Ποινικό δίκαιο

- Στο κοινοδίκαιο υπήρχε κανόνας με βάση τον οποίο όταν το αδίκημα διαπραττόταν από τη σύζυγο στην παρουσία του συζύγου της υπήρχε μαχητό τεκμήριο ότι η σύζυγος ενήργησε κάτω από τον εξαναγκασμό του συζύγου της.
- Ο κανόνας καταργήθηκε από το άρθρο 18 το Ποινικού Κώδικα, Κεφ.154 το οποίο προβλέπει:

«18. Η έγγαμη γυναίκα δεν απαλλάσσεται ποινικής ευθύνης, για τις πράξεις ή παραλείψεις που διενεργήθηκαν από αυτήν με μόνο το λόγο ότι αυτές διενεργήθηκαν με την παρουσία του συζύγου της.»

- **Κλοπή μεταξύ συζύγων**

- Στο κοινοδίκαιο με βάση την αρχή της ενότητας των συζύγων, δεν μπορούσε ένας σύζυγος να είναι ένοχος κλοπής περιουσίας του άλλου συζύγου

- Το άρθρο 261 του Ποινικού Κώδικα προβλέπει:

«**261.** A person who, while a man and his wife are living together, procures either of them to deal with anything which is, to his knowledge, the property of the other in a manner which would be theft, if they were not married, is deemed to have stolen the thing, and may be charged with theft.»

- Το άρθρο 13 του περί Ρυθμίσεως των Περιουσιακών Σχέσεων των Συζύγων Νόμος του 1991 (Ν.232/1991) καθιερώνει την περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων:

«13. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος Μέρους, ο γάμος δε μεταβάλλει την περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων.»

- Ενόψει της διάταξης αυτής θα πρέπει να θεωρήσουμε ότι η διάταξη του κοινοδικαίου έχει καταργηθεί και ότι το άρθρο 261 του Ποινικού Κώδικα που προϋποθέτει ότι δεν είναι δυνατή η κλοπή μεταξύ συζύγων είναι πλέον χωρίς αντικείμενο

Μεταναστευτικό Δίκαιο

- Ο γάμος αλλοδαπού με κύπριο υπήκοο δεν παρέχει αυτόματα το δικαίωμα στον αλλοδαπό να αποκτήσει την Κυπριακή υπηκοότητα.
- Ο αλλοδαπός σύζυγος όμως έχει το δικαίωμα να αποταθεί για απόκτηση Κυπριακής υπηκοότητας εφόσον συμπληρώσει τρία χρόνια έγγαμης συμβίωσης στην Κύπρο ή πέντε χρόνια συνολικά παραμονής στην Κύπρο.
- Ο αλλοδαπός σύζυγος δεν αποκτά αυτόματα δικαίωμα παραμονής. Θα πρέπει να αποταθεί για άδεια παραμονής η οποία δίνεται εφόσον συνεχίζει να συζεί με τον ή την σύζυγο και ο γάμος δεν είναι εικονικός.

Οι Περιουσιακές και Οικονομικές Συνέπειες του Γάμου

Η Περιουσιακή Αυτοτέλεια των Συζύγων

- Το άρθρο 13 του περί Ρυθμίσεως των Περιουσιακών Σχέσεων των Συζύγων Νόμος του 1991 (Ν.232/1991) προβλέπει:
  - «13. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος Μέρους, ο γάμος δε μεταβάλλει την περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων.»
- Η διάταξη αυτά απλά προβλέπει ότι οι σύζυγοι παρά το γάμο σε σχέση με την περιουσία τους συνεχίζουν σαν να μην είναι παντρεμένοι και ο γάμος δεν δημιουργεί οποιοδήποτε δικαίωμα του ενός συζύγου στην περιουσία του άλλου, τουλάχιστον ενόσω οι σύζυγοι συνεχίζουν να ζουν μαζί:
  - «Η περιουσία του κάθε συζύγου που αποκτήθηκε είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια του γάμου παραμένει ξεχωριστή, ατομική του περιουσία, χωρίς ο γάμος να επιφέρει οποιαδήποτε σχετική μεταβολή.» Μανωλεδάκη, τόμος Ι, σ.217
  - Ο σύζυγος μπορεί ελεύθερα να καταρτίζει συμβάσεις και να διαχειρίζεται την περιουσία του ενώ ευθύνεται ο ίδιος προσωπικά για τα χρέη το κ.ο.κ

Περιουσιακή αυτοτέλεια και οι αρχές του κοινοδικαίου

- Περιουσία που αποκτάται από τους συζύγους:
  - Κατά τεκμήριο ο γάμος δεν επηρεάζει την ιδιοκτησία της περιουσίας των συζύγων. Αυτό περιλαμβάνει και περιουσία που χρησιμοποιείται και από τους δυο
- Δωρεές μεταξύ αρραβωνιασμένων ζευγαριών (δηλαδή ζευγαριών που έχουν δώσει αμοιβαία υπόσχεση γάμου)
  - Δώρα που δίνονται μεταξύ αρραβωνιασμένων ζευγαριών μπορούν να επιστραφούν αν θεωρηθεί ότι έγιναν υπό αίρεση δηλαδή έγιναν υπό την προϋπόθεση ότι θα τελεστεί ο γάμος
  - Το ζήτημα είναι ζήτημα πραγματικών γεγονότων (question of fact). Υπό κανονικές συνθήκες δώρα γενεθλίων ή Χριστουγέννων θα πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν δίνονται υπό αίρεση ενώ το δακτυλίδι του αρραβώνα ή αντικείμενα που προορίζονταν να αποτελέσουν μέρος του οικιακού εξοπλισμού της οικογένειας θεωρούνται υπό αίρεση.

- **Εισοδήματα και επενδύσεις**
  - Το εισόδημα του κάθε συζύγου είτε αυτό προέρχεται από την εργασία του είτε από την περιουσία ή τις επενδύσεις του κατά τεκμήριο ανήκει στο σύζυγο αυτό

- **Κοινό Ταμείο**
  - Αν όμως οι διάδικοι διατηρούν «κοινό ταμείο», δηλαδή καταθέτουν τα εισοδήματα τους σε κοινό λογαριασμό, φαίνεται ότι και οι δυο αποκτούν ίσο συμφέρον στα χρήματα αυτά. Η αρχή αυτή δεν στηρίζεται στη σχέση μεταξύ των μερών (το ότι δηλαδή είναι σύζυγοι) αλλά στην πρόθεση τους ή τον σκοπό για τον οποίο ιδρύθηκε το κοινό ταμείο.
  - Στην υπόθεση **Jones v Maynard** [1951] Ch 572 ο σύζυγος που θα έφευγε στο εξωτερικό για εργασία έδωσε στη σύζυγο το δικαίωμα να προβαίνει σε αναλήψεις από τον λογαριασμό του τον οποίο άρχισαν πλέον να μεταχειρίζονται ως κοινό. Στον λογαριασμό αυτό κατατίθονταν στη συνέχεια τα εισοδήματα και των δυο συζύγων από εργασία ή επενδύσεις καθώς και κοινά εισοδήματα. Η συνεισφορά του συζύγου ήταν μεγαλύτερη από αυτή της συζύγου. Στη συνέχεια ο σύζυγος αγόρασε περιουσία από τα χρήματα του λογαριασμού αυτού και στη συνέχεια όταν κατάρρευσε ο γάμος έκλεισε τον λογαριασμό και πήρε το υπόλοιπο. Το Δικαστήριο αποφάσισε ότι η σύζυγος δικαιούτο το ½ του υπόλοιπου του λογαριασμού και της περιουσίας που είχε αγοράσει ο σύζυγος από τον λογαριασμό αυτό.

Ο Vaisey J ανάφερε τα εξής:

- «In my judgment, when there is a joint account between husband and wife, a common pool into which they put all their resources, it is not consistent with the conception that the account should thereafter ... be picked apart, and divided up proportionately to the respective contributions of husband and wife, the husband being credited with the whole of his earnings and the wife with the whole of her dividends ... In my view a husband's earnings or salary, when the spouses have a common purse and pool their resources are earnings made on behalf of both; and the idea that years afterwards the contents of the pool can be dissected by taking an elaborate account as to how much was paid in by the husband of the wife is quite inconsistent with the original fundamental idea of a joint purse or common pool.”
- Φαίνεται ότι για να θεωρηθεί ότι ένα ταμείο είναι κοινό ταμείο, θα πρέπει αυτό να προορίζεται για να χρησιμοποιηθεί από τους δυο συζύγους και θα πρέπει να μπορούν και οι δυο να αποσύρουν χρήματα από αυτόν, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση ενός κοινού τραπεζικού λογαριασμού. Όταν και οι δυο σύζυγοι συνεισφέρουν στο λογαριασμό τότε αυτή η πρόθεση θα πρέπει να θεωρείται ότι υπάρχει εκτός αν υπάρχει ειδική αντίθετη συμφωνία. Αν όμως το εισόδημα προέρχεται μόνο από τον ένα σύζυγο, τότε το ζήτημα θα πρέπει να αξιολογείται με βάση τα πραγματικά περιστατικά της κάθε υπόθεσης.

- Σε σχέση με αυτό το θέμα, παλαιότερα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί το «presumption of advancement» δηλαδή το τεκμήριο ότι χρήματα ή περιουσία που δίνεται από το σύζυγο προς τη σύζυγο τεκμαίρεται ότι δίνεται ως δωρεά. Δεν είναι βέβαιο όμως αν σήμερα τα Δικαστήρια είναι διατεθειμένα να αναγνωρίσουν τέτοιο τεκμήριο.
- Περιουσία που αγοράζεται από οποιοδήποτε σύζυγο από το κοινό ταμείο θεωρείται εκ πρώτης όψεως δική του αν προορίζεται για τη δική του χρήση (π.χ. ρούχα) και κοινή περιουσία αν προορίζεται για την κοινή χρήση (π.χ. αγορά του οικογενειακού αυτοκινήτου). Το ίδιο ισχύει και σε σχέση με την αγορά περιουσίας δηλαδή αυτή ανήκει σε αυτό που την αγοράζει, εκτός αν θεωρηθεί ότι αντιπροσωπεύει το αρχικό ταμείο. Στην υπόθεση **Re Bishop** [1965] Ch 450 μεγάλα ποσά είχαν χρησιμοποιηθεί από τους συζύγους για αγορά μετοχών στα δικά τους ονόματα. Σε ορισμένες περιπτώσεις αγόρασαν ένα μεγάλο αριθμό μετοχών και έβαλαν τις μισές στο όνομα του ενός συζύγου και τις άλλες μισές στο όνομα του άλλου. Ο Stamp J θεώρησε ότι το τεκμήριο δεν είχε ανατραπεί και ότι ο κάθε σύζυγος ήταν ιδιοκτήτης των μετοχών που αγοράστηκαν στο όνομα του.
- **Χρήματα για τα έξοδα της οικογένειας (Housekeeping allowance)**
  - Εκεί που ο σύζυγος δίνει χρήματα για να καλυφθούν τα έξοδα της οικογένειας, τότε τα χρήματα που περισσεύουν θεωρείται εκ πρώτης όψεως ότι του ανήκουν στο σύζυγο που τα έδωσε. Στην υπόθεση **Hoddinott v Hoddinott** [1949] 2 KB 406 ο σύζυγος θεωρήθηκε ότι δικαιούνταν τα κέρδη από ποδοσφαιρικό στοίχημα που είχε κάνει η σύζυγος με χρήματα που της είχε δώσει ο σύζυγος για τα έξοδα της οικογένειας. (Στην Αγγλία το θέμα έχει ρυθμιστεί νομοθετικά ώστε τα χρήματα να ανήκουν κατά τεκμήριο και στους δυο.)

- Προσωπική περιουσία
  - Περιουσία που αγοράζεται από τον ένα σύζυγο με δικά του χρήματα τεκμαίρεται ότι ανήκει αποκλειστικά σε αυτόν.
  - Περιουσία που αγοράζεται από τον ένα σύζυγο από το κοινό ταμείο για δική του χρήση επίσης τεκμαίρεται ότι ανήκει αποκλειστικά σε αυτόν.
  - Περιουσία που αγοράζεται από τον ένα σύζυγο ως δωρεά προς τον άλλο ανήκει στον σύζυγο προς τον οποίο γίνεται η δωρεά.
  - Όμως περιουσία που αγοράζεται από τον ένα σύζυγο αλλά προορίζεται για κοινή χρήση μπορεί να θεωρείται ότι ανήκει και στους δυο ως express trust
- Δωρεές στους συζύγους από τρίτους
  - Το κατά πόσο δώρα τρίτων ανήκουν στον ένα ή στον άλλο σύζυγο ή και στους δυο εξαρτάται από την πρόθεση αυτού που κάνει το δώρο.
  - Σε σχέση με τα δώρα γάμου έχει νομολογηθεί στην υπόθεση **Samson v Samson** [1960] 1 All ER 653 ότι τα δώρα που δίνονται από τους συγγενείς και φίλους του ενός συζύγου προορίζονται για αυτό. Η απόφαση αυτή σήμερα μπορεί να θεωρηθεί ξεπερασμένη. Στην Κύπρο γενικά ως θέμα πρακτικής τα Δικαστήρια θεωρούν ότι τα μικρά χρηματικά δώρα που δίνονται στο γάμο προορίζονται και για δυο ενώ τα μεγάλα σε πολλές περιπτώσεις έχουν θεωρηθεί ότι προορίζονταν για τον σύζυγο που είναι ο συγγενής ή φίλος αυτού που έκανε το δώρο.

- Δωρεές αντικειμένων μεταξύ συζύγων
  - Για να ολοκληρωθεί μια δωρεά θα πρέπει:
    - να υπάρχει πρόθεση του προσώπου που κάνει το δώρο να μεταβιβάσει την κυριότητα του αντικειμένου σε αυτόν που προορίζεται, και
    - να υπάρξει παράδοση του δώρου σε αυτόν.
  - Στην περίπτωση αντικειμένων που προορίζονται για την αποκλειστική χρήση του ενός συζύγου, π.χ. ρούχα, κοσμήματα, κινητά τηλέφωνα, φορητοί υπολογιστές, η δωρεά μπορεί εύκολα να αποδειχθεί με την παράδοση του αντικειμένου.
  - Ενδεχόμενα όμως να υπάρξει δυσκολία απόδειξης τέτοιας δωρεάς για περιουσία που προορίζεται για κοινή χρήση. Στην υπόθεση **Re Cole** [1964] Ch 175, ο σύζυγος είχε ο ίδιος αγοράσει όλη την επίπλωση και τον εξοπλισμό της κατοικίας πριν η σύζυγος ακόμα πατήσει πόδι στο σπίτι. Στη συνέχεια ο σύζυγος μετέφερε τη σύζυγο στο σπίτι, της έκλεισε τα μάτια, άνοιξε της πόρτα, την μετέφερε από δωμάτιο και δωμάτιο δείχνοντας της την επίπλωση και τον εξοπλισμό και στο τέλος της είπε "είναι όλα δικά σου". Όταν ο σύζυγος κήρυξε πτώχευση εγέρθηκε το ζήτημα κατά πόσο τα αντικείμενα άνηκαν στη σύζυγο ή στον διαχειριστή στην πτώχευση. Το Δικαστήριο θεώρησε ότι η δωρεά δεν είχε ολοκληρωθεί εφόσον δεν είχε αποδειχθεί παράδοση των αντικειμένων.

- Δάνεια μεταξύ συζύγων
  - Ένα δάνειο που γίνεται από τον ένα σύζυγο στον άλλο συνήθως δεν δημιουργεί τεκμήριο δωρεάς και έτσι μπορεί να ανακτηθεί εκτός αν ο άλλος σύζυγος αποδείξει ότι υπήρχε πρόθεση δωρεάς.

Υποχρέωση διατροφής μεταξύ συζύγων

- Το άρθρο 3 του περί Ρυθμίσεως των Περιουσιακών Σχέσεων των Συζύγων Νόμος του 1991 (Ν.232/1991) προβλέπει:
«3. Οι σύζυγοι έχουν, ανάλογα με τις δυνάμεις τους, αμοιβαία υποχρέωση διατροφής.»
- Το άρθρο 7 του Νόμου προβλέπει τα εξής:
«7. (1) Τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 3, το μέτρο διατροφής προσδιορίζεται με βάση τις ανάγκες του δικαιούχου, όπως αυτές προκύπτουν από τις συνθήκες της ζωής του, και περιλαμβάνει όλα όσα είναι αναγκαία για τη συντήρηση του δικαιούχου.»